

A Magyar Kultúra Napja 2016 (Márkusné Natter-Nád Klára)	3-4. oldal
Újra szólta a magyar ének a Magyar Kultúra Napján (Tóth Guttman Emese)	4-5. oldal
A Csokonai Vitéz Mihály-díj kitüntetettjei (Dr. Gerzanics Magdolna)	5-6. oldal
Ünnepi hangverseny Kodály Zoltán tiszteletére (Márkusné Natter-Nád Klára)	7-8. oldal
Zrínyi Szózata - Ötven éve mutatták be Kodály Zoltán kórusművét (Dr. Ittész Mihály)	8-10. oldal
Énekel az ország - Zenei körkép Cegléd, Eger, Jászberény (Márkusné Natter-Nád Klára)	10-13. oldal
NépZeneSzó	
Ismét a Benczúr Házban (Dr. Gerzanics Magdolna)	14. oldal
Közös kórusszolgálat határok nélkül (Berkesi Sándor)	15. oldal
Fájdalommal búcsúzunk Bognár László Józseftől (Bognár Melinda)	16. oldal
Díszvendégként lépett fel Kassán a Vox Mirabilis Kamarakórus (Zemlényi Katica)	16. oldal
Egy kis technika 118. (Dr. Bruckner Adrienne)	17-18. oldal
24. Pécsi Nemzetközi Kamarakórus Verseny - Felhívás	18. oldal
ZeneSzó - 2015 - XXV. évfolyam (Kovács Mária)	19. oldal

KÖSZÖNTJÜK SZÜLETÉSNAPIJÁN

- a 80 éves **VÁRNAI FERENC** zenetanárt, zeneszerzőt (1936. 02. 12.)
- a 80 éves **Dr. TÓTHPÁL JÓZSEF** főiskolai tanárt,
a filozófiai tudományok kandidátusát, a KÓTA volt főtítkárát (1936. 03. 13.)
- a 85 éves **SZABÓ MIKLÓS** karnagyot (1931. 04. 15.)
- a 85 éves **FAZEKAS PÁLNÉ TESZÁRIK MÁRIA** énektanárt, karvezetőt (1931. 04. 25.)
- a 90 éves **KURTÁG GYÖRGY** zeneszerzőt (1926. 02. 19.)

Sok szeretettel gratulálunk, jó egészséget kívánunk!

ÉVFORDULÓK

- 85 éve született **SZOKOLAY SÁNDOR** zeneszerző (1931-2013)
- 85 éve született **BUCSI LÁSZLÓ** egyházkarnagy (1931-1998)
- 85 éve született **SEBESTYÉN JÁNOS** csembalo- és orgonaművész, a Magyar Rádió műsorvezetője (1931-2012)
- 85 éve született **OLSVAI IMRE** népzene-tudós (1931-2013)
- 90 éve született **LEHEL GYÖRGY** karmester (1926 -1989)
- 90 éve született **GERENDAY ENDRE** karnagy (1926 -2014)
- 100 éve született **HERNÁDI LAJOS** zongoraművész (1916 - 1986)
- 100 éve született **GULYÁS GYÖRGY** karnagy (1916 -1993)
- 100 éve született **YEHUDI MENUHIN** hegedűművész, karmester (1916 -1999)
- 135 éve született **BARTÓK BÉLA** zeneszerző, népzene-kutató (1881-1945)

A MAGYAR KULTÚRA NAPJA 2016

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége nevében, szeretettel köszöntöm kedves vendégeinket, a közreműködőket és szereplőket mai ünnepünkön.

Kultúra, oly gyakran használjuk e szót a világ szinte minden nyelvén megszólal és napjainkban egyre gyakrabban. Nemcsak a művészetekre, hanem egész viselkedés-kultúránkra, életünkre vonatkoztatva, hiszen ma már oly sok mindent kifejez e szó.

De tovább ízelgetem e kifejezést, a *Magyar Kultúra* napja. És mi – immáron közel 30 éve – ünneppé emeltük ezt a napot és mire emlékezünk?

A Himnusz születésére! *Kölcsey Ferenc* 1823. január 22-én fejezte be 8 szakaszos költeményét. A vers alcíme: *A magyar nép zivataros századaiból*.

A költő csodálatosan sűrítette 8 versszakban ezeréves történelmünket. Szinte bevezet minket a hazánkba: „*Őseinket felhozád Kárpát szent bércére.*” Majd végigpergeti az elmúlt évszázadok rontásait. De van az ötödik szakaszban egy gondolat ami nem egy egyszeri esemény, nem múlt el az évszázadok során sem, Kölcsey romantikus megfogalmazásában így szól: „*Hányszor támadt tenfiad Szép*

Márkusné Natter-Nád Klára

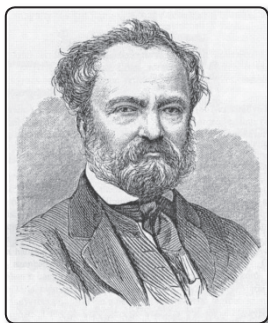
mint a történelmünk sora, nem elvesztett csatákról kell szólnunk, hanem sikerről, eredményről, elismerésről. A KÓTA féltő gonddal ápolja együtteseinket, kórusainkat – és mi büszkék lehetünk rájuk! A legkisebb városban és faluban is vannak zenei együttesek, énekesek, táncosok, hangszeresek, és merje valaki azt mondani, hogy azok nem jókedvűek, igazán és őszintén. Hiszen van honnan táplálkozniuk. És így egy századdal már előbbre is léptem, Kodály szavait idézve: „*A zene lelki táplálék ami semmi mással nem pótolható.*” Igen a 20-ik század nagyon sokat jelentett zenei kultúránk fejlődésében.

Bartók és *Kodály* nevét említjük nagy tisztelettel. Zenében és magyarságban kiemelkedő egyéniségek. Műveik elengedhetetlen darabjai hangversenyainknak. De mindig előre mutatók voltak, újat keresők, vonzótták a fiatalokat új utak felé. Nem is panaszkodhatunk, kiváló zeneszerzők gazdagítják zeneműveink kínálatát. Népdalaink feltárt világa szinte egyedülálló a világon. Zenetörténészeink, zene-tudósaink mindig újabb és újabb ismereteket tárnak föl.

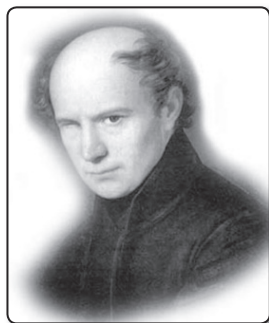
Mégis van amit még jobban, még fokozottabban szeretnénk elérni, mi volna az? – A zenei műveltség még szélesebb körben való terjedését. Az éneklésre való buzdítást, ami megnyitja a lelkünket, hat az érzelmeinkre. De hogy e téren mindig cselekedtünk, bár kis lépésekben de igyekeztünk előre haladni, néhány példát szeretnénk megemlíteni.

Ez esztendőben, 2016-ban van *Bartók születésének 135-ik évfordulója*. Vannak országos előkészületek, hiszen kiváló szolisták, zenekarok készülnek, gyönyörű hangversenytermek állnak rendelkezésünkre, jó, hogy a világ zenei élvonalában jelen vagyunk. – De a lángot itthon kell ébren tartani. Ha minden együttes gondolataiban elindul azon a népdalgűjtő úton amin Bartók elindult, feltáru előtte a zeneszerző világa, megismerjük miként épült a Mikrokozmoszból sokszínű, gazdag muzsikája. – Bizonyos vagyok benne, hogy nagyon sok szép Bartók hangversenyben és rendezvényben lesz részünk e jubileumi év során. – Már kaptam is januári meghívót Bartók hangversenyre és egy zenepedagógiai konferenciára, aminek a címe: „*Kultúrák találkozása és Bartók*”. A tervek szerint tovább folytatódik a gazdag programok sora az ünnepi év során.

A Kultúra napjáról még egy emlékezetes hagyományt kell megemlítenem. Hosszú éveken át volt itt műsorvezető *Lukin László*. Valószínűleg sokan vannak, akik még élénken emlékeznek rá. 32 éven át tanított a Fazekas Mihály Gyakorló Iskolában. A Zeneakadémián a

Erkel Ferenc

Kölcsey Ferenc

hazám, kebledre,” – ismerős gondolatsor ez számunkra napjainkban is. – Ám Kölcsey végül kérés-sel, könyörgéssel fejezi be művét: „*Szánd meg Isten a magyart...Nyújts feléje védő kart*”

A reformkorban született költeményt néphimnusz-nak tartották, s mindinkább nőtt az igény, hogy megzenésítsék. Hosszú 20 év telt el míg pályázatot írtak ki és 13 pályázó közül *Erkel Ferenc* nyerte a díjat. A bemutatót óriási ünneplés követte, és a mű nyomában megindult a népszerűség útján. – Az énekelt Himnusz csak egyetlen strófából áll, mégsem érezzük hiányosnak, hiszen a zene nem filozófiai, hanem emocionális és érzelmi elemekből építkezik. Az azonos tartalmú zenekari elő- és utó-játékkal, meg a kettő között megszólaló énekes szöveggel Erkel véghezvitte a muzsika csodáját: egyetlen képbe sűrítette a Kölcsey-vers teljes mondanóját.

Filharmónia Gyermekbérleteinek volt a varázslatos szövegírója, de szerepelt a rádióban, TV-ben, a Liszt és Bárdos Társaságban, kórusaink énekelték megannyi szövegét, és elment mindenüvé az országban, ahová előadni, bírálni, tanácsot adni hívták. 2004 augusztusában szólt utoljára. Most január 30-án lenne 90 éves. Etalon volt a szakmában! Tisztelettel emlékezünk rá.

És befejezésül még egyszer a Himnuszról. Néhány hete hallottam a médiában, – Kanadában játszott a magyar jégkorong válogatott. Elromlott a technikai berendezés, a verseny

Lukin László

elején nem tudták a magyar himnuszt lejátszani. Kiállt az egyik ifjú játékos – felvállalta – és zengő bátor hangon elénekelt a Himnuszt. Az elmondás szerint igen nagy sikere volt, soká éljeneztek és lelkesen ünnepelték.

Igen lehet még lelkesedni, és meg kell fogadni Kodály Zoltán szavait: „Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.”

A továbbiakban kívánom, hogy a javak megszerzése során ne feledkezzünk meg a kultúra értékéről, és ennek jegyében most mindnyájunknak örömteli szép hangverseny élményt kívánok!

Márkusné Natter-Nád Klára

ÚJRA SZÓLT A MAGYAR ÉNEK A MAGYAR KULTÚRA NAPJÁN

A Romániai Magyar Dalosszövetség (RMD) nyolcadik alkalommal ünnepelte meg kórushangversennyel a kolozsvári Törökvágási Református Egyházközség, Makovecz Imre magyarországi építész által megtervezett Donát úti templomában a Magyar Kultúra Napját (MKN) január 24-én délután. A hagyományhoz hűen a kerek évfordulóhoz érkezett személyiségek – Bajor Andor (1927-1991) kolozsvári író, szerkesztő és a magyarországi Bárdos Lajos (1899-1986) zeneszerző – emlékét elevenítették fel.

A kulturális esemény immár rendszeresen visszatérő előadói, *Rekita Rozália* és *Jancsó Miklós* színművész Bajor Andor írásaiból olvasott fel, a fellépő kórusok repertoárján pedig egy-egy Bárdos-mű szerepelt.

énekelünk nap mint nap, örömben és elkeseredésben is. Éneklésünk kultúránk egyik alapja, amitől nem lehet elszakadni, hanem örvendezve, öntudatosan újra és újra megfogalmazva tovább kell adni a következő nemzedéknek. Énekeljünk ma együtt az Úrnak magyarul, magyar éneket, Isten dicsőségére – hangzott az Ézsaiás próféta verséből kiinduló papi felhívás *Bibza Gábor* kolozsvári református esperestől.

– Nyolcadik alkalommal gyűltünk össze a Himnusz „születésnapjának” megünneplésére.

A Romániai Magyar Dalosszövetség örökös tiszteletbeli elnöke, *Guttman Mihály* karnagy-tanár ötlete volt, hogy kórushangversennyel ünnepeljük meg a Magyar Kultúra Napját, magyar zeneszerzők, költők, írók szellemi értékeit őrizve. 2012 óta az erdélyi szórványba

is ellátogatunk, így 2012-ben Déván, 2013-ban Nagybanán, 2014-ben Petrozsényban, 2015-ben Gyulafehérváron, idén, 2016-ban pedig Besztercén tartunk kóruskoncertet a Magyar Kultúra Napján, mindig a kerek évfordulóhoz érkezett személyiségek emlékét elevenítve. Bárdos Lajos a Kodály zeneszerzési iskola neveltje, a Bartók és Kodály

A Törökvágási Református Egyházközség temploma.
Tervezte: Makovecz Imre

Tóth-Guttman Emese
a Romániai Magyar Dalosszövetség elnöke

– Keresztyén kultúránk alappillére, hogy mindnyájan megtapasztaljuk életünkben Isten csodálatos szabadítását, megváltó munkáját. Istennek a legnagyobb bajban is gondja van az ő népére. A megváltott nép mi vagyunk, akik ujjongva énekelünk a **Magyar Kultúra Napján**, és ujjongva

utáni generáció képviselője, a magyar kórusirodalom nemzetközi elismerést kivívott mestere, aki maradandó értékekkel gyarapította kóruskultúránkat, méltó tehát, hogy megünnepljük – nyitotta meg a kóruskoncertet *Tóth-Guttman Emese*, a Romániai Magyar Dalosszövetség elnöke, majd ismertette az ezelőtt huszonöt évvel elhunyt kolozsvári író *Bajor Andor* pályáját is.

– A kultúrához hozzátartozik az alkotás és az értéktéremtés. A dal a sajátosnak és az egyetemesnek az egymásra találását ígéri, az együtténeklés pedig közösségi élményt is jelent, és az együvé tartozás érzésével tölt el bennünket. Kisebbségi létben a kultúrához való viszonyunk gazdagabb és érzékenyebb. Ha az év minden napját a Magyar Kultúra Napjává tesszük egy vers, egy ima erejéig, akkor minden napunk a magyar kultúra napja lesz, és akkor nincs erő, ami fölénk kerekedhetne – közölte az egybegyűltekkkel *Mile Lajos*, magyar főkonzul.

– Figyelembe véve az európai értékrendi változást, uniós csatlakozásunk óta nem volt szükség akkorra összefogásra nemzeti értékeink megvédése érdekében, mint most. Megalakulásakor az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) is a nemzeti értékek megvédését vállalta fel, és az eltelt 130 évben ez nem veszített időszerűségéből – figyelmeztetett *Széman Péter* országos EMKE-elnök.

A szombati ünnepélyen öt kórus és egy citerás

gyerekegyüttes lépett fel. A kórusok értékelése során szem előtt kell tartanunk, hogy összetételük nem egyforma. Több kórusban elég sok az amatőr, idős karénekes, akiknek tapasztalatára természetesen szükség van, ám a többnyire fiatal, képzett hangú énekesekből álló kórusokkal szemben hátrányban lehetnek. Ismerve az általuk vezetett énekkar színvonalát és teljesítőképességét, mind az öt karnagy ehhez igazította a repertoárt anélkül, hogy ez a művészi színvonal kárára vált volna. Öröm volt hallani a magyar szerzők alkotásait, látni a kórustagok igyekezetét. Összességében jó színvonalú, szívvel-lélekkel éneklő dalosokat hallgathattunk meg. Nagy sikert aratott ezúttal is az öt gyerekből álló szilágysomlyói **Szederinda citeraegyüttes**, amelyet *Gáspár Attila* karnagy-tanár vezetett.

Közreműködött továbbá a **Kolozsvár-Törökvágási Református Egyházközség Énekkara** (karnagy: *Kalló Ildikó* zeneakadémiai oktató), a **Magyarfenesi Vegyeskar** (vezényelt: *Tóth-Guttman Emese* karnagy), a Szent Mihály templom **Szent Cecília Kórusa** (vezényelt: *Potyó István* karnagy) a kolozsvári **Magyar Baptista Gyülekezet Vegyeskara** (karnagy: *Balogh Artúr* és *Kis-Juhász Vilmos*) és nem utolsósorban városunk egyik egyre jobban teljesítő énekkara, a **Guttman Mihály Pedagóguskórus** (vezényelt: *Bedő Ágnes* karnagy).

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY-DÍJ KITÜNTETETTJEI

Január 21-én került sor a Csokonai Vitéz Mihály-díjak átadására, a Pesti Vigadó Déli Termében.

A zene, népzene, néptánc kitüntetettjeiről jelenjen meg néhány sor, hiszen igazán sok-sok és kivételes munka rejlik e magas rangú megbecsülés mögött.

Az egyéni kategóriában, **Dr. Márkus Miklósné sz. Natter-Nád Klára** zenetanár, a Tankönyvkiadó Vállalat ny. szerkesztője, a Bárdos Lajos Társaság főtítkára, a KÓTA sajtóbizottságának elnöke, a Magyar Kodály Társaság vezetőségi tagja, 1994 óta a Magyar Kodály Társaság hírei c. periodika főszerkesztője. Emellett igen magas színvonalú újságírói munkát is végez.

Tankönyvkiadói tevékenységén kívül, a Módszertani Folyóirat szerkesztőjeként is dolgozott, 20 éven át, ahol gyakran jelentek meg beszámolói, cikkei is, miként a ZeneSzóban úgyszintén.

Az Ungvár utcai két tannyelvű iskolában oktatott, magyar-német nyelven. Megírta a „Liedersammlung” című tankönyvét, amelyben eredeti német gyermekdalok és népdalok szerepelnek, a Kodály-módszer gyakorlati bemutatásával. A későbbiekben ezt munkafüzetével is kiegészítette. A módszerről két évtizeden át tartott német nyelvterületen, és a Szőnyi Erzsébet professzor által vezetett Esztergomi Nyári Egyetemen előadásokat.

Tanított a Tanárképző Főiskola Esti Tagozatán, és húsz éven át a Zenetudományi Intézetnek külső munkatársa volt. Natter-Nád Klára, kiemelkedő, sokoldalú munkásságáért, igen megérdemelten kapta a magas kitüntetést. Gratulálunk, jó egészséget, és további jó munkát kívánunk, sok-sok sikerrel, megbecsüléssel és, nagy tisztelettel.

Tündik Tamás, érettségi után, kereskedelmi irányban tanult és helyezkedett el, de ezzel egy időben, már a táncházak egyikében közel került a néptánchoz, és alig egy év múlva már a VDSZ Bartók Béla Táncegyüttesben táncolt, Tímár Sándor irányításával. Hamarosan az utánpótlás csoportot is vezette.

A néptáncos szakirányú iskolákat 1976-tól, 1987-ig, folyamatosan végezte. „C”, majd „B” kategóriás néptánc oktatói diplomát szerzett, elvégzett egy három éves „Táncház vezetői és Táncház zenész”-képző iskolát, majd táncos előadói és zenész O.R.I. vizsgát tett ütős hangszerekből (dob, ütőgardon)

Budaörsön 1995-ben megalakított a Szélrózsa Néptánc együttest, amelynek gyermek és ifjúsági csoportja jelenleg 300 főt számlál. Ugyancsak ettől az időtől kezdve, a Csiki-hegyek úti, valamint a Domo-kos Pál Péter Általános Iskolában tanít. 1997 óta a Csoma Gergely szobrász- és fotóművész által létrehozott Gyepük Népe Alapítvány elnöke. A határon túli szórvány magyarság kulturális értékeinek ápolása mellett, számos táborig és egyéb rendezvényben tevékenykedik, mint táncoktató, koreográfus stb. Tagja az Örökség Egyesületnek, a Martin György Szövetségnek, valamint a Közép-Magyarországi Folklor Szövetségnek, és a Csángó Keresztszülők Egyesületének.

Rendszeresen jár tanítani, zsűrizni Kárpátaljára, és

minden erejével segíti az ottani – kicsit mostohán kezelt – népzenei, néptáncos hagyományokat. Természetesen, a többi határon túli területet is folyamatosan látogatja, és teszi dolgát az érdekükben. Szinte érthetetlen, hogy minderre hogy telik idejéből, életéből?

Az országos hatókörű alapítvány szervezésével, 1000-nél is több határainkon kívül rekedt magyar gyermek táborozhatott hazánkban, miközben elsajátíthatták különböző tájegységek néptáncait, népdalait. 1992 és 2013 között, 70 tábor lebonyolításával, Balatonkenesén, Baján, Tiszadobon, Moldvában, Erdélyben, Gyimesben. De fővárosunkban harmincöt éve vezet táncházakat, megszokták nélkül.

Az okleveles **néptáncoktató, koreográfus**, fáradhatatlan és kifogyhatatlan az alkotói, a tanítói munkában és nem utolsósorban, a határon túli magyar értékek megmentésében és továbbadásában.

A népdalosok közül, a **Hévízgyörki Asszonykórus** örülhetett a kitüntetésnek:

A csoport 46 éve működik, töretlenül, fáradhatatlanul. Maga ez a tény, óriási jelentőségű, hiszen az együttműködés

nem könnyű feladat, de a kitartó szorgalom, főleg az ének, a népdal, a szépséges viselet, a Galga menti hagyományok összetartó erővel bírnak.

Az alapító, az első vezető, dr. Balázs Józsefné fiatal tanítóként, kezdte el az énekesekkel való foglalkozást, és folytatta hosszú éveken át. Csak betegsége vitte rá a későbbi időben, hogy „elhagyja” a számára olyan kedves csoportot. Őt Pintér Sándorné, Margitka követte, szép hangjával, tudásával, szívével, lelkével folytatta az énekesek összefogását, biztosítva további sikereiket. Sajnos ő is elment fiatalon, s élete utolsó maradékaig törődött az énekesek sorsával, továbblépésével. De minden bánat mellett, az immár híres asszonykórus él, hiszen **Bóna Ervinné**, Pannika, nagy-nagy szeretettel és tudással viszi tovább a rá hagyományozott dalosok gondjait, sikerét. És ezt

hangsúlyozni kell, hogy sikerét. Bejárták a környékbeli országokat, Olaszországban kivívták a világ különböző tájairól jött hallgatók csodálatát. Ott, a Szent György Bazilikában énekeltek, ahol Szent Gellért püspök növekedett és élt egy ideig. 46 év! Igen-igen hosszú, még egy ember életében is, hát még egy csoportban. Az összetartó erő a szeretet,

a lelkesedés, a felelősség, amely megkívánja, hogy őrizzék ezeket a szép hagyományokat, népdalaink és viseleteink legszebbjeit.

Kívánjuk, hogy jó egészségben szerezzenek örömet továbbra is önmaguknak, és mindannyiunknak dalaikkal, szép megjelenésükkel.

Utoljára hagytam a következő Csokonai Vitéz Mihály-díjat érdemlő csoportot, a **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kamarakórusát**, mert vezérlő mondatukat a

végére szántam, útravalóul, mindenkinek. Vezetőjük **Vajna Katalin**, aki 2015. augusztus 20-án vehette át a Magyar Ezüst Érdemkereszt állami kitüntetést, „karnagyi és zenei nevelési-oktatási tevékenységéért”, 2004-ben pedig a Csokonai Vitéz Mihály Alkotói-díjat.

A kamarakórus a megyében dolgozó kórusvezetők, énektanárokból és hivatásos énekművészekből alakult meg, 1990-ben.

Fontosnak tartják az önképzésük szempontjából is szükséges együtt zenélést, de céljuk, hogy igényes műsoraikkal maradandó élményt nyújtsanak helyi és környékbeli, ugyancsak igényes hallgatóiknak. Számukra a megyei települések a legfontosabbak, noha, a világot is járják, igen nagy sikerrel. (Ausztria, Anglia, Lengyelország, Franciaország, Németország, Portugália, Svájc, Spanyolország.) Munkájukat számos rádió- és TV-felvétel, valamint CD-lemez bizonyítja, és teszi maradandóvá.

Az elmúlt negyedszázad felejthetetlen élményt jelentett a kórusnak. Megerősítette bennük a zene hatalmát, a közösségbe vetett hitüket, biztosította őket arról, hogy a maradandó értékek tolmácsolását kell továbbra is vállalniuk.

Igen magas színvonalat biztosít, hogy érzékeny, finom, minden műfajra kiterjedő tolmácsolásukkal, a zenei stílusok mindegyikét művelik, ezzel a változatossággal önmaguknak, és a hallgatóságuknak is örömet szereznek.

Hítvallásukat jó lenne minden ember életének mottójává tenni: „a zene közelebb viszi egymáshoz az embereket (a nemzeteket), erősíti az együvé tartozást, és az őszinte szeretetet.”

Dr. Gezanics Magdolna

www.Gezanics.hu, ügyis, mint a Vass Lajos Népzenei Szövetség szakmai elnöke

ÜNNEPI HANGVERSENY KODÁLY ZOLTÁN TISZTELETÉRE

a Zeneakadémián, 2015. december 13.

Ünnepi beszédet mondott: **Rozgonyi Éva**
Liszt-díjas, Bartók-Pásztory-díjas karnagy

Kodolányi János az Égő csipkebokor című művében sorra szedi az ünnep alkalmait a születéstől a halálig, az örök hűség esküjétől a zenekari hangolást követő csendig, majd így folytatja: „az ünnep kiemelkedés, fölszárnyalás az alantásból, a térből és az időből, az életből – a létbe.”

Megfogyatkoztak az ünnepeink, a piros betűs napokra szorítkoznak, pedig nem is oly rég ünnep volt, amikor édesanyánk megszegette a kenyeret, miután a késsel keresztet rajzolt rá.

Mindennapi létünk szakralitásának elvesztése egyre inkább felértékeli a művészettel való találkozást, mely messze több, mint a „szabadidő kultúrált eltöltése”.

A művészet: jobbik énünk megtalálása, felmutatása, embervoltunk elidegeníthetetlen része.

Mi az a varázslat, ami arra készlet 40-60 fiatalt – vagy azokat, akik a fiatalságot régebb óta gyakorolják – hogy hónapok munkájával létrehozson valamit, ami néhány perc alatt elillan?

Miért éri meg a jelenlevőknek, hogy szeles, esetleg nyirkos estén – elszakadva az otthoni TV szem-rágógumijától – tanúja legyen annak, amint a színpadon lévők odaadással és ragyogó tekintettel létrehozna valamit, ami több, mint önmaguk.

Valóban elillan, ami elhangzott?

NEM! Beleépül a sejtjeinkbe, még az utódainkéba is.

Múlhatatlanul szükségünk van az ünnepekre, hogy táplálékot kapjon a lélek, s ne éhezzen, vacogjon a technikai csodák bőséges asztala mellett.

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége és sok-sok énekese számára felemelő szép ünnep, amikor évre év megemlékezünk Kodály Zoltán születésének évfordulójáról és a hozzá kapcsolódó Kórusok Napjáról.

Ünnepi estünkön a rendezők, énekesek és karnagyaik nevében tisztelettel köszöntöm a hangverseny védnökét, *Kodály Zoltánné Péczely Sarolta* asszonyt, a Zeneakadémia rektorát, *Vígh Andrea* művésznőt.

A megjelent nagyra becsült tanárokat, művészeket, kedves valamennyijüket.

Szokolay Sándor szavával „az örökkévalóságba távozott magyar szent”, a XX. századi magyar zeneélet legfényesebb ikercsillaga – ahogy Illyés Gyula nevezte – december 16-án született Kecskeméten 133 évvel ezelőtt. Sok-sok köszönnivalóval hajtjuk meg fejünket a neve előtt.

133 év! Ez alatt megértünk két világegést, ilyen-olyan színű izmust, Magyarország elveszítette területének két harmadát, lakóinak száma kétharmadra zsugorodott, évtizedeken át próbálták – ma is próbálják – ránk sütni a bűnös nemzet bélyegét.

Ha csak annyit tett volna Kodály Zoltán, hogy a trianoni benuktaságból fölrázza az országot a Psalmus Hungaricus-szal, akkor is fé-

nyes hely illetné meg az égi Parnassus-on. (A zsol-táros szavát akkor megértette Európa)

Szedjük sorba csupán a legfontosabb műveit a már említett magyar zsol-táron kívül: Galántai táncok, Marosszéki táncok, Páva variációk, számos hangszeres szóló mű, dalok, három kötetnyi (közel másfél száz!) kórusmű, színpadi művek, Budavári Te Deum, mellettük apróbb gyöngyszemként a bicíniumok sora, három vaskos kötetnyi prózai munka – elámulunk az életmű gazdagságán. S még inkább elámulunk, amikor egy-egy művel közelebről megismerkedünk.

Prózaí írásai hűsbavágó időszerűsége döbbenetes. Kiváltképp az iskolával, tágabb értelemben az emberneveléssel kapcsolatos sorai. Majdnem 200 tanulmány! Vajha ott lenne minden oktatás-irányító asztalán, s forgatná is!

Sajnálatos vargabetűket leíró oktatási rendszerünk hullámvölgyei idején is töretlen hittel, bizalommal, sőt buzdítani-tudással munkálkodott.

Mindig megrendülök, valahányszor újra olvasom a Visszatekintés első oldalát. Szolgálatnak tekintette minden tevékenységét – a műveltségében magyar, magyarságában művelt nép érdekében.

Nemzedékeknek adott zsinórmértéket, távlatot, követésre való példát. Zeneszerzők generációjának lett ihlető forrása az Ő formai szigorúsága. Azt is Kodály Zoltánnak köszönhetjük, hogy nemzeti imánkat, a Himnuszt úgy énekelhetjük, ahogyan Erkel Ferenc megírta.

Kodály Zoltán alaposságát bemutatandó, szeretnék feleleveníteni egy történetet. Dr. Nádasi Alfonz bencés atya írta le, aki Kodálynak élete végéig latin-görög tanára, beszélgető- és lelki társa volt. Advent első vasárnapjának, az egyházi év kezdetének zsol-tára volt a téma. A 25. zsol-tár 3. verse „universi, qui te expectant, non confundetur” - akik benned bizakodnak, azok soha szégyent nem vallanak. Kodály mondata, ill. kérdése: „milyen különös, hogy éppen advent első vasárnapján kezdjük így a misét. Az expecto most activum, vagy passivum várakozás?” Nádasi Alfonz: „Egyértelmű, hogy activum” Kodály Zoltán: „Akkor a várakozás a legteljesebb bizalom. Így érthető, hogy egész évre szól”

Ma gyűjtöttük meg az adventi koszorú harmadik gyertyáját, merítsünk erőt adó hitet egy egész évre a 25. zsol-tár 3. verséből: „*akik benned bizakodnak, azok soha szégyent nem vallanak*”

Ünnepi megemlékezésem elején a legendás, túl hamar megszüntetett Békés-Tarhosi Énekes Iskola leghíresebb növendékét, Szokolay Sándort emlegettem, most egy másik jeles tarhosi iskolatárs ver-sével köszönök el Önöktől:

Csukás István: Kodály Zoltán

Hegy havára könyökölve
néz le a magyar Alföldre
Erdély felől Kecskemétre,
a halálból a bölcsőre.

Most már így lesz, mindörökké
torka, tüdeje a csöndé,
onnan szó és sóhaj által
nem jön ember lábbal, szárnyal.

Ha szól, visszhang lesz az immár,
lelkünkben kizengő zsoldár,
sóhaja is fel-felrémlik,
ha a kínokat ránk mérlik.

Aki volt egy, lett szétesztva
végtelen, a nép hordozza
szóban, dalban, hallgatásban
él szüntelen áramlásban.

Leszáll is a hegy haváról
közeli emlékből, gyászból,
mint ahogy a romló testen
tüllép, ami sérthetetlen.

A hangversenyen A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA rendezésben kiváló kórusok léptek fel. A műsorvezető *dr. Fehér Anikó* méltatta a szereplő együtteseket.

Valamennyi énekkar Kodály Zoltán kórusműveit szólaltatta meg, megrendítően szép előadásban.

MIRACULUM GYERMEKKÓRUS – Kecskemét.

Műsoruk: Gergely-járás, Villó. A 150. genfi zsoldár, Újesztendő köszöntő, Karácsonyi pásztortánc. Vezényelt: *Durányik László*
KOMLÓI PEDAGÓGUS KÓRUS

Műsoruk: A magyar nemzet, Öregek, A 114. genfi zsoldár, Esti dal. Vezényelt: *Dr. Szabó Szabolcs*

Orgonán közreműködött: *Tóth Gábor*

ELTE NŐIKAR

Műsoruk: Nagyszalontai köszöntő, Vízkereszt, Hegyi éjszakák I., Vejnemőjnen muzsikál. Vezényelt: *Mindszenty Zsuzsánna*
Zongorán közreműködött: *Weisenfeld Melinda*

PRELUDE VEGYESKAR

Műsoruk: Adventi ének, Ének Szent István királyhoz, Sík Sándor Te Deuma, Az 50. genfi zsoldár. Vezényelt: *Kabdebó Sándor*

A közönség méltó módon, nagy tapssal jutalmazta az ünnepi hangverseny közreműködőit.

m.n-n k.

ZRÍNYI SZÓZATA

Ötven éve mutatták be Kodály Zoltán kórusművét

Mint fül- és szemtanú személyes emlékekkel kezdem: 1955. december 16-án, a zeneszerző 73. születésnapja alkalmából elhangzott rádióműsorban, majd két nappal később, a Zeneakadémián tartott hangversenytermi bemutatón hallhattam az új Kodály-kantáta kettős premierjét.

A szakirodalom a darab keletkezési idejeként 1954–55-öt határozza meg. A bemutató után hamarosan megjelent partitúrában a komponista kézírásának hasonmásában olvasható ajánlás a mű ajándékvoltára utal: „Életem hű társának, betegágya mellett 45-ik évfordulónkra.” (Emma asszonyt még 1954 augusztusában érte egy kiránduláson baleset; házasságot 1910 augusztusában kötöttek.) A kotta bejegyzés így folytatódik: „Köszönetem az első előadás remekelőinek: Palló Imrének és a Vásárhelyi Zoltán vezette M. Rádió énekkarnak.” A bemutatóra, annak hatására visszaemlékezve elmondhatom: úgy éreztük, nemcsak az említettek, hanem valamennyien, akik hallottuk a bemutatókat, sőt azok is, akik nem hallották, s tán nem is tudtak róla, kaptak ajándékot a zeneszerzőtől.

A nyilvános előadás alkalmával a Magyar Rádió Énekkarához a Zeneművészeti Főiskola karénekesei társultak, így hatalmas előadógárda szólaltatta meg

a darabot. Győri zeneművészeti szakiskolás diaktársaimmal a zeneakadémisták második emeleti erkélyén állva hallhattam a lenyűgöző előadást, s tomboltunk is rendesen, fergeteges tapssal köszöntve a pódiumon az előadókhöz csatlakozó zeneszerzőt. Visszagondolva fél évszázadot, úgy látom, több is volt az a lelkesedés, mint egy nagyszabású, új remekműnek és méltán tekintélyes szerzőjének kijáró tisztelet kifejezése. Kodály Zoltán személye és műve jelképpé magasodott akkor számunkra. Prófétát, szellemi vezért láttunk és tiszteltünk benne, akinek szavaira-hangjaira oda kell figyelni: nemcsak nekünk, jelenlévőknek szólt, hanem az egész nemzetnek – ostorozva és biztatva, tettekre sarkallóan és értünk perelve –, mint annyi más művében. Kodály éppen ezt a lehetőséget látta meg Zrínyi szavaiban. A bemutató előtt meghallgatta az egyik próbát, s ekkor nyilatkozott a *Rádióújság* riportérének, Somogyi Vilmosnak. Az újságíró Vásárhelyi Zoltán karnagyot is megkérdezte. Érdemes hosszasan idézni a cikket.

– A „Zrínyi szózata” megírását közvetlenül a Rádió sugalmazta. Jól emlékszem: Zrínyi műsört adtak a Rádióban valamilyen ünnepi alkalomból. S ahogy hallgatom az előadást, egyre nagyobb hatással volt rám Zrínyi minden sora, megragadott, milyen hatásos, milyen élő ma is Zrínyi költészete. Akkor rögtön azt gondoltam, hogy mindezt zenei formába lehetne önteni – így még előbb, még hatásosabb volna. Akkor, ott a rádiókészülék mellett született meg bennem az elhatározás és a bemutató szempontjából nem is gondoltam másra, mint a Rádióra.

– Újból elővettem Zrínyi műveit, közöttük a prózában írt „Török áfium”-ot, amit talán diákkoromban forgattam utoljára. Feltűnt akkor

sok minden. Például több közös vonás Mikes egyik munkája és A török áfium között. Mikes csaknem szó szerint azt mondja a magyarságról, amit Zrínyi, pedig nem olvashatta A török áfiumot, mert nem adták ki. Mégis, szinte szóról szóra ugyanarra a következtetésre jut a magyarság hibáit illetően, és abban is, hogy benne reménykedik és bízik.

Vásárhelyi megjegyezte: bámulatos, hogy Kodály milyen nagyszerű érzékkel szűrte ki nagy énekkari műve számára a prózában írt Török áfiumból mindazt, ami a legérdekesebb, legizgalmasabb, legdrámaibb – mégis, minden szó [kiigazíthatjuk: majdnem minden szó] Zrínyi szava. [...]

– A „Psalmus [hungaricus]” méltó párja ez, tartalmi mélységében és méreteiben is [...] Annak kirobbanó ereje lobog ebben is, és az a csodálatos, hogy mindez az erő most kíséret nélküli kar-műbe sűrűsödött. [...] Eszmeileg a Zrínyi [szózata] rokonságot tart Vörösmarty Szózatával is, és ott, ahol a Szigeti veszedelem költője arról beszél, hogy „Itt győznöd vagy halnod kell”, Kodály a Szózat két eredeti verssorát idézi Egressy dallamával.

Különösen szép és mélyértelmű pillanata a kantátának, amikor és ahogy beleszövődnek a 19. századi szavak-dallamok a korábbi és későbbi alkotó művébe: „A nagy világon e kívül / Nincsen számodra hely.” Ezt folytatja a Vásárhelyi által idézett mondat, előbb a latin eredeti szerint (*Hic vobis vincendum vel moriendum est*), majd magyarul.

Ki gondolta volna 1955 decemberében, hogy kevesebb, mint egy év múlva nemcsak áhítatos történelemidéző szavak-hangok lesznek e sorok-dallamok, hanem véresen komoly, életbe vágóan fontos kérdésként vetődnek fel a nemzet egésze és egyesek számára is: „Itt élned/győznöd vagy halnod kell.”

A „maradni vagy menni” kérdése kétszer is feltűnik a zeneszerző által összeállított szövegben, szinte verssé formált tömörséggel a szólista és a kar párbeszédében. Először a Vörösmarty–Egressy idézet bevezetéseként:

„Elfussunk? Nincs hová! Sēhol másutt Magyarországot még nem találjuk. [...] Az mi nemés szabadságunk az ég alatt sēhol nincs, hanem Pannóniában.” Itt kapcsolódik be a múltidézés halk, vallomásos hangjaival a Szózat, hogy aztán átadja helyét Zrínyi eredeti, erőteljesebben zenébe foglalt szavainak a győzelem vagy halál alternatívájáról.

A keserű kiábrándultság, a biztatás és bizakodás, a kétségek, az önvád és ostorozás költői-szónoki-zenei hullámverésének sodrában tűnik fel másodízben is. Szerteszaladó imitációs szólások festik a török elől ide-oda futkosók, a Váradot s Erdélyt elvesztők tanácsatlanságát, aztán fájdalmasan kiált fel a kórus:

„Boldog Isten, mely hitványság! S mi vagyunk a magyarok? [...]

Nē is hadakozzunk bár azután, Hanem fussunk ki az országból.”

A szólista szavai vetik fel az egyik lehetséges megoldást:

„Úgy hallom Brazíliában elég puszta ország vagyion, kérjünk spanyol királytól egy tartományt, csináljunk egy kolóniát, légyünk parasztok!”

Talán nem a vátesz előrelátása volt ez 1955-ben, utólag mégis belelérthetjük sokak 1956 utáni s miatti választását, sorsát.

Ezt a gondolatpárt egyébként már a második világháború veszterhes idején, 1942-ben, a Gazdag Erzsi versén alapuló Balassi Bálint elfelejtett éneke című művében is – hiteles személyes vallomásként – fogalmazta zenébe Kodály:

„Csak nē volnék véred, / Könnyen felednélek, / Elmennék én messzire.

De jaj, hová fussak, / Hogy soha nē jussak / Vissza hazám földjére?”

Tudjuk, Kodály Zoltán válasza mindkét esetben a maradás, az itthoni helytállás vállalása volt a kemény kérdésre.

Számos évszázados versre írott kórusműben szólott Kodály koráról s korának. Tudatosan vállalta a 19. századi s még régebbi nemzeti költői hagyomány folytatását. Egyik utolsó művében, a Mohácsban Kisfaludy Károly szavaival énekelte a vegyeskarral: „[...] a múlt csak példa légyen most, / S égve honért, bizton nézzén előre szemünk.” Ezt az előrenézést, reménykedést, a jobbítást, bizakodó tette hívást és a tettekhez szükséges jogos önértet kifejezését szolgálják a hol csendesen, hol meg határozott erővel megszólaló mondatok Zrínyi–Kodály művében. Például így énekelnek:

„De miért kelljen elvesznünk, avagy kétségbe esnünk,

míg csontjainkban velő, ereinkben vér, míg Isten mennyországban bizodalunk lehet,
míg karunkban kopját, markunkban szablyát szoríthatunk.”

„Csak jobbítsuk meg magunkat, szabjunk más rendet dolgainknak,

Égy nemzetnél sēm vagyunk alábbvalók!”

A Psalmus hungaricusra rímel gondolatilag az utolsó szakasz: amott a kevélyek letaszíttatásáról, emitt az ellenség elveszejtéséről énekel aláhulló dallammal a kórus:

„Új hadakat választja az Úr, és Ő forgatá fēl az ellenség kapuit.”

De akárcsak a Psalmusban, a felmagasztalás sem marad el. A záró részben bibliai hivatkozást találunk: az ószövetségi Bírák könyve 5. részének, a Sisera vezette elnyomó hadak fölött győztes Dēbóra prófétaasszony diadalénekének utolsó versével zengi a kórus a fennséges záró Amen-fuga előtt:

„Így vesszenek el, Uram, mindēn ellenséged.

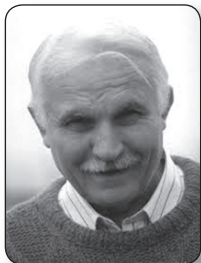
Ákik pedig téged szeretnek, mint a nap az ő feltámadásában, Úgy tündököljenek.”

A heves – pozitív, majd negatív – visszhangot az ötvenes évek közepén azonban mégsem az eddig idézett gondolatok, mondanivaló, hanem a mű szinte refrénszerűen, több változatban visszatérő, előbb csak egy felkiáltásként, majd türelmetlenül egymásra torló szólásokkal, élesebb harmóniákkal megszólaló „mottója” váltotta ki. A mű elején a baritonszólo az ókori történelem egy legendájával, a sárdisi Krózus veszedelmekor a király addig néma fiának megszólalásával példálózik: „Ne bántsd a királyt!“. A költő-politikus magát mintegy némaságából kilépőnek érzi, amikor felkiált: „Ne bántsd a magyart!”

A Zrínyi szózata első hivatalos reakciói közül Für Lajos a Szabad Nép cikkét idézi „Ne bántsd a magyart!” – Bartók és Kodály történelemszemlélete című esszéjében: „A hazaszeretet mélységes himnusza”, „felrázza a hitetlenkedőket, erősíti az ingadozókat, és további győzelmekre segíti egész népünket”. Az idézet után a történész így folytatja:

„Igaz, hogy az 'édes nemzetéhez' kiáltó Zrínyiesszé és Kodály-kórus csakugyan felrázni akart, de nemigen úgy, ahogyan ezt a kor kritikusai vélték. Csakugyan erősített és buzdított, de aligha arra, amire a vezető napilap cikkírója akkor gondolt.” Vagyis nem a szovjet mintájú szocializmus építésének „széncsatában” és munkaversenyben megnyilvánuló „hósi küzdelmeire”. Erre előbb-utóbb rá kellett jönnie a hatalom képviselőinek is...

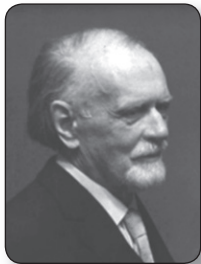
Az 1956–57-es tanévben a győri konzervatórium vegyeskarában Szabó Miklós vezetésével tanultuk a *Zrínyi szózatát*. Már szinte készen álltunk a hangversenyre, amikor a felsőbb parancsolat letiltotta a mű előadását. Nem teljesedhetett ki a várva várt művészi produkció és előadás. S így maradt ez jó tíz évig országosan, amíg Vass Lajos nem

vette magának a bátorságot, hogy itthon és külföldön is előadja a Vasas Kórusal. Nem volt ez csekélység, hiszen éppen őt és az általa vezetett Honvéd Férfikart távolították el 1957-ben a Néphadsereg kötelékéből, mert 1956 őszén, a forradalom idején kínai turnéről hazatérőben nem voltak hajlandók Moszkvában fellépni. A *Zrínyi szózata* eredeti bemutatójának felvétele sem kerülhetett többé a rádió műsorára, s hangfelvétel is csak 1982-ben, a Kodály-centenáriumra készült belőle.

A *Zrínyi szózata* igazi – több mint zenetörténeti – jelentőségét Révai Józsefnek egy 1957 nyarán tartott pártértekezleten elmondott (kissé kusza, de a lényegre rávilágító) szavai is kimondják, az MSZMP szempontjából. A dokumentumot a *168 óra című lap* 1997. május 20-i száma közölte. Révai így vélekedett: „[...] elvtársak, néha udvarolni kell a magyar kultúra bizonyos sztárjainak”. Kodályt hozta fel példának, mint aki „[...] egy nagy figurája a magyar szellemi életnek”, s aki megérdemelte progresszív zenéje okán az udvarlást. Révai kitért Kodály „hálátlanságára” is:

„De Kodály Zoltánnak az a szerepe, azt is itt mondom, nem fogok ezzel az Oktogon térré kiállni természetesen és nem javaslom, hogy ezzel kiálljon [bárki is], Kodály Zoltán szerepe ok-

tóberben és október előtt negatív volt és nem pozitív, ezt is ki kell egyszer mondani, alkalmas formában azt hiszem, ha ezt mi helyes időben és helyes helyen a nyilvánosság előtt is. [...] ki volt Nagy Imréné köztársasági elnökjelöltje?” (Kodályhoz közel álló személyek emlékezéseiből tudhatjuk, távol állt tőle, hogy ezt a szerepet vállalja.) „De nem csak erről van szó. Októbert megelőzően két dalt szerzett Kodály Zoltán, a *Ne bánts a magyar-t*. Merem állítani és minden szakértői fórum előtt kiállanék annak bizonyítására, hogy ez a két dal az ellenforradalom szellemi előkészítésének fejezetéhez tartozik. És mi történt? Az udvarlás!” – ami az emelt összegű Kossuth-díj odaítélésében nyilvánult meg.

Révai József hajdani népművelési miniszterhez elég méltatlanul, zenei műveletlenségéről adva tanúbizonyságot, „dalnak” nevezte a *Zrínyi szózatát* (a „ne bánts a magyart”), a másikat, a címe szerint valóban „dalt”, pedig meg sem nevezte. Petőfi *Nemzeti dal*ának férfikari megzenésítését kellett volna említenie. 1956. szeptember 4-én a Károlyi kertben mutatta be a Honvéd Férfikar Vass Lajos vezényletével, majd megismételték két nappal később, a Nemzeti Múzeum lépcsőjén, a kínai turné előtti búcsúhangversenyükön.

Így értek össze Kodály Zoltán életművében, a 20. század közepi történelem sodrában Petőfi Sándor és Zrínyi Miklós szavai, s nehéz, de dicső idők tanúiként lettek egy másik nehéz, de – legalább egy rövid időre – ugyancsak dicsőséges időszak embereinek érzéseit, gondolatait, törekvéseit kifejező művészi alkotással. Éppen ezáltal válhattak ebben a formában is örök érvényűvé.

Dr. Dettész Mihály

ÉNEKEL AZ ORSZÁG - ZENEI KÖRKÉP

Kórustalálkozók gazdag kínálatát nyújtotta a 2015-ös év. Hagyományt alapító rendezvények, fesztiválok a szó legnemesebb értelmében. Különböző keretet, egyéni megfogalmazást rejtenek a díszes meghívók, ám azonos szándékkal, hogy nagyon sok énekkar bemutatkozására, szereplésére adjanak lehetőséget. Az év utolsó negyedében, az ország három különböző városában tartott ilyen jellegű találkozóról szóljon most beszámolóink.

CEGLÉD

Ünnepi Ifjúsági Hangverseny Bartók Béla emlékére

2015. október 17-én

Jubileumot ünnepelhettünk, 20-ik alkalommal tartottak ifjúsági kórustalálkozót Cegléden, ahol a „Győztesek hangversenyét” hirdették. Dicsérendő ötlet, hiszen énekkaraink oly sok hazai és külföldi sikert értek meg, jó őket újra- meg újra hallani.

A KÓTA Ifjúsági hangversenyének a Kossuth Gimnázium ad helyet, *Soltészné Lédeczi Judit* énektanár, Liszt-díjas karnagy gondozza, fáradhatatlan

energiával és lelkesedéssel szervezi az immáron országszerte elismert hírűvé vált Fesztivált. Két évtizede több mint 70 kórus lépett itt föl, szinte az egész ország bemutatkozhatott már Cegléden – példamutató hagyományteremtés – ahol a helyszín is nevezetes, a Református Nagytemplom, Közép-Európa egyik legnagyobb temploma, kilencedik alkalommal ad otthont ennek a nevezetes kórustalálkozásnak.

A megnyitó és ünnepi beszédek során *Földi László* országgyűlési képviselő, és *Hegedűs Ágota* alpolgármester asszony örömmel

beszél a város kulturális életéről, és az elismerés hangján szolt az énekkarok jelentős és megbecsült szerepéről.

A hangversenyen elsőként a Budapestről érkezett **Pannonia Sacra Katolikus Általános Iskola** szépen csengő **Kórusa** szerepelt. Az iskola 25 éve alakult,

ahol kiemelt szerepe van a művészeti oktatásnak és kóruséneklésnek. A vezető karnagy *Blazsek Andrea* 20 éve vezeti a nagylétszámú alsó- és felsőtagozatos kórust. Igényes és szép műsorok, meghitt hangulatú szakrális művek, Kodály: Nagyszalontai köszöntő, Karai: Ugrótánca mellett a 4-ik osztályosok furulya játékkal is kitűntek. Zongorán kísért *Hraschek Katalin*.

A budapesti **Eötvös Gimnázium Vegyeskara** ugyancsak nagy létszámmal jelent meg. A nem ének-zene tagozatos gimnáziumban 1991-ben

alakult újjá az énekkar *Láncky Edit* vezetésével. A gazdag repertoárral és sok verseny-eredménnyel rendelkező kórusba szívesen visszajárnak a végzett tanulók is. A műsor összeállításában *Tóth Péter*:

Dormi Jesu, és *Bárdos Lajos*: Első népdalrapszódia átérzett előadását, jó stílusváltással követte egy *Néger spirituálé*.

A ceglédi **Kossuth Lajos Gimnázium Leánykara**, *Bartók Béla*: *Levél az otthoniakhoz* megható előadásával indította műsorát. A nem zenei profilú gimnázium az elmúlt évben ünnepelte az 50-ik évfordulót. Az alapító karnagy *Béres Károly*, Cegléd város díszpolgára, akit nagy tisztelettel üdvözöltek. *Soltészné Lédeczi Judit* 1980-ban vette át a leánykar vezetését. Felsorolhatatlan a kórusával elért sikereinek száma.

A legkiemelkedőbbet itt is meg említjük: 2000-ben, az I. Kórusolimpián, Linzben, a Leánykar aranyérmét és Olimpiai bajnok címet szerzett. Műsorukon akkor szerepelt *Bárdos Lajos* műve is a *Menyecske*, és ugyancsak ez volt a mostani hangversenyük zárószáma. Olyan belső átéléssel és hangulattal adják elő a művet, hogy aki már sokszor, sokfelé hallotta és nagyon kedveli a művet, ezt az előadást megbűvölten hallgatja. A hozzáillő ízléses és hangulatos öltözék méginkább erősíti a természetes, vidám légkört. A nagyszerű zongora kísérő, *Fazekas Zsuzsanna* volt.

Végezetül valamennyi kórus részvételével *Bartók Béla* gyűjtésű népdalokból énekeltek (A zongorakíséretes 20 magyar népdalból válogatva). Zongorán kísért: *Fazekas Zsuzsanna*, vezényelt *Soltészné Lédeczi Judit* Liszt-díjas karnagy.

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA, és a Kossuth Lajos Gimnázium Leánykara Alapítvány összefogásából létrehozott rendezvénynek sok támogatója és segítője van. Befejezésül többen mondtak köszönetet a rendezőknek és közreműködőknek. A Kossuth Lajos Gimnázium igazgatója, *Gulyás Zoltán*; a Református Iskola igazgatója, *Kúti László*, és *Hánka Levente* nagytiszteletű úr. *Dr. Mindszenty Zsuzsanna* a KÓTA elnöke külön kiemelte, hogy e szép hangverseny a KÓTA 45-ik születésnapját is ünnepelte. A műsorvezető *Szatmári Gábor* a Ceglédi Rádió szerkesztője közvetlen stílusa jól keretezte a sokszínű műsort.

A hangverseny végeztével a szereplők és meghívottak számára a ceglédi vendégszeretet nyújtott alkalmat a közvetlen, baráti légkör megteremtéséhez. Mindezt a meghívottak köszönettel és további jókívánsággal viszonzták.

EGER

Éneklő Magyarország – Regionális Kórusfesztivál

2015. október 21-25.

A város immáron évtizedes hagyományt alakított ki a többnapos rendezvénnyel.

Ennek keretében 21-én a Nyitóhangverseny színhelye volt az Eszterházy Károly Főiskola. Közreműködött az **Agria Vegyeskar**. Vezényelt: *Dudás Anna*.

A *Bartakovics Béla* Közösségi Házban, 23-án *Karnagy Klubit* tartottak. Kodály Zoltán pedagógiai öröksége „A zene mindenkié” címmel. Azt követően a **Baroque Dreams Ensemble Régizene**

Együttes adott hangversenyt. Közreműködők: *Hargitai Géza* (barokk furulya, fagott), *Bozzai Balázs* (barokk hegedű), *Regős Júlia* (viola da gamba), *Petró-Nagy Nóra* (continuo).

A Fesztivál és Minősítő hangverseny I. október 25-én volt.

Ebben az esztendőben nem mindegyik kórus kért minősítést. Akik kérték és megkapták, azt a

kórus neve mellett feltüntetjük. Az első csoportban fellépő 6 kórus és karnagyaik neve: **Tiszaparti Római Katolikus Általános Iskola és Gimnázium Kodály Zoltán Leánykara**, Szolnok, (*Almainé Szabó Gabriella és Dávidné Gombár Judit*) Fesztivál Kórus;

Mezőkeresztesi Férfikórus (*Zoller János*) Ezüst fokozat **Csongrádi Zenebarátok Kórusa** (*Varga Zsuzsanna és Túri Attiláné*) Arany fokozat Dícsérettel; **Karcag Város Vegyeskarának Kamarakórusa** (*Lór-Kerekes Ágnes*) Arany fokozat Dícsérettel; **Andante Kamarakórus**, Eger (*Korepta Katalin*); **Family Singers Énekegyüttes**, Eger (*Tóth Vilmos*) Hangverseny Kórus.

Ezt követően Karnagyi Klub keretében „Bartók Béla halálának 70. évfordulója” alkalmából tartott megemlékező előadást, *Dr. Márkusné Natter-Nád Klára*. Napjaink aktuális témájáról „Énekeljünk többet – énekeljünk minden nap!” címmel, beszélt közvetlen stílusban *Ember Csaba*.

A Hangverseny II. része 4 fellépő kórossal folytatódott: **Mezőkeresztesi Kamaraegyüttes** (*Hajdú Ferencné*); **Come Prima Énekegyüttes**, Gyöngyös (*Magos-Molnár Ágnes*) Gála Kórus; **Abaúji Pedagógus Kórus** (*Buchala István*); **Cantus Agriensis Eger**, és **Cardinal Mindszenty Kórus**, Miskolc (*Gergely Péter Pál*).

Befejezésül az Összkar, Kodály Zoltán – Balassi Bálint: Szép könyörgés c. művét szólaltatta meg méltó átéléssel, *Ember Csaba* vezényletével.

A verseny végeztével a zsűri, tagjai: *Vadász Ágnes* a KÓTA főtítkára, *Ember Csaba* a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének elnöke, és *Dr. Kiss Katalin* az Eszterházy Károly Főiskola tanára, értékelték az eredményeket.

Az Éneklő Magyarország 19. Országos Kórusminősítő Fesztivál ünnepélyes zárása: az eredményhirdetés, és a díjak átadása. A megérdemelt eredmények alapján a minősítő oklevelek, valamint a résztvevők elismerő emléklapjának átadását egy kis egri ajándék kíséretében, a kórusok részéről igazi örömmujongás és hangos éljenzés kísérte.

A rendezvénynek sok támogatója és segítője volt, de legfőbb szervezője, *Bimbó Zoltán*, az Egri Kulturális és Művészeti Központ munkatársa, a Cantus Agriensis Kulturális Egyesület elnöke. Hosszú évek óta fáradhatatlan energiával, nagy hozzáértéssel tervezi és mozgítja ezt a sokszínű programot, megteremtve a baráti légkört a ré-

gió közeli és távoli környékéről érkező együttesei között.

Már elkészült a 2016-os év programja, öt tematikus alkalmat felsorolva. Az első időpont:

Éneklő Ifjúság, Regionális Ifjúsági Zenei Fesztivál, 2016. április 15-17 Kórusok, zenekarok, kamaraegyüttesek és szólolisták versenye, minősítése. Karnagyi klub, összkari éneklés, kottabörze. Fakultatív programok.

Kedves olvasóink már készülhetnek erre a Fesztiválra mely bizonyára ugyanannyi örömet és zenei élményt szerez valamennyi résztvevőnek mint az eddigiek is bizonyították.

Tartalmas, jó szórakozást kívánunk!

Cantus Agriensis Eger, és Cardinal Mindszenty Kórus, Miskolc
Karnagy: Gergely Péter Pál

Összkar. Vezényelt: Ember Csaba

JÁSZBERÉNY

II. Regionális Kórustalálkozó

2015. november 7.

**A barokk jegyében, Bach és Händel emlékezé-
tére**, szól a díszes meghívó, a Déryné Rendez-
vényház dísztermében rendezett kórustalálkozóra. Főszervező a **Cantate Nobis Énekegyüttes Egyesü-
let**, fő támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

2014 novemberében indították útjára Jászberényben az első Regionális Kórustalálkozót. Kettős célt kívántak elérni egyrészt: a Cantate Nobis Énekegyüttes Egyesület hagyományt kíván teremteni azzal, hogy minden év novemberében egy-egy nagy magyar zeneszerzőre, vagy az egyetemes zenekultúra nagyjaira emlékezve rendezi meg a

kórustalálkozót, így tisztelegve munkásságuk és zenei hagyatékuk előtt. Akkor Bárdos Lajosra emlékeztek születésének 135. évfordulója alkalmából. 2015-ben a barokk zene kapott kiemelkedő szerepet, emlékezve a 330 évvel ezelőtt született – Johann Sebastian Bach és Georg Friedrich Händel – zeneszerzőkre.

A kórustalálkozó másik célja, hogy olyan, más régiókban működő kórusoknak is adjanak fellépési, bemutatkozási lehetőséget, akiket eddig még nem hallottak a városukban. A helyi zeneszerető közönség és a dalosok így egyaránt betekintést nyerhetnek egymás munkájába, megteremtve a lehetőséget hosszú távú emberi és szakmai kapcsolatok kialakítására.

A rendezvényen a 4 helyi kóruson kívül 4 magyarországi régióból

összesen 10 kórus lépett fel, *Lajosmizséről, Salgótarjánból, Szécsényből, Gödöllőről, Hatvanból, Bajáról* érkeztek. A tavalyi kórustalálkozón több kórus is kérte a minősítést. Idén erre nem került sor, de a szervezők úgy gondolták, hogy a meghívott szakemberek most is hasznos tanácsokkal segíthetik a résztvevő kórusok munkáját, fejlődését.

Az Összkar zengő éneke köszöntötte a nagylétszámú vendég-közönséget, Jürgen Thies-G.F. Händel Halleluja kórusának témájára komponált kánonját vezényelte: *Thormanné Husznay Mária*, a Cantate Nobis Énekegyüttes karnagya,

Megnyitó beszédet *Szatmári Antálné*, Jászberény város alpolgármestere mondotta. Öröm volt halnani elismerő szavait amint méltatta a város zenei

életét és az itt működő kórusokat. További jó munkát, és sok sikert kívánt a II. Regionális Kórustalálkozó közreműködőinek.

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA nevében *Vadász Ágnes*, a rendezvény fővédnöke köszöntötte a megjelenteket. „A barokk kor zenéjéről” tartott előadást *Dr. Márkusné Natter-Nád Klára*.

A konferáló, *Virágné Hamar Nóra* jól összefoglalva mutatta be az egymás után fellépő énekkarokat, és közölte a műsorukat. A bemutatásokban elhangzott a kórusok alapításának az éve, széles a skála a 20. század elejétől, szinte napjainkig alakulnak a régió kórusai. Így érvényesül a hagyományörzés és az újjáteremtés nemes szándéka. Hely hiányában itt csak a kórusok nevének, a megjelölt régióknak, és a karnagyok

nevének felsorolására szorítkozhatunk, a megszólalás sorrendjében.

Lajosmizsei Városi Kamarakórus – (Dél-Alföld) **Berta István**; **Grassalkovich Énekegyüttes**, Hatvan (Észak-Magyarország), **Molnár Tamás**; **Székely Mihály Kórus**, **Jászberény** (Észak-Alföld), **Cs. Nagyné Turi Márta**; **Salgótarjáni Pedagóguskórus** (Észak-Magyarország), **Baárné Dicse Zsuzsanna**; **Gödöllői Városi Vegyeskar** (Közép-Magyarország), **Pechan Kornél**; **A Jászberényi Nagybaldogasszony Főtemplom Énekkara** (Észak-Alföld), **Beniczki Béla**; **Erkel Ferenc Vegyeskar**, Szécsény (Észak-Magyarország), **Lévárdi Beáta**; **Palotásy János Vegyeskar**, Jászberény (Észak-Alföld), **Bedőné Bakki Katalin**; **Liszt Ferenc Énekkar**, Baja (Dél-Alföld), **Makkai Gézáné**; **Cantate Nobis Énekegyüttes**, Jászberény (Észak-Alföld), *Thormanné Husznay Mária*.

Ez utóbbi a legifjabb kórus, 2011-ben alapította vezetője, *Thormanné Husznay Mária* a Szent István Egyetem Pedagógiai Karának (Jászberény) ny. főiskolai docense. A kórus tagjai volt általános iskolai és főiskolai tanítványai, kollégái, zenét szerető ismerősei. Az eltelt 4 év alatt közel 70 alkalommal léptek fel városi rendezvényeken, megyei és országos találkozók. 2014-ben GÁLAKÓRUS minősítést kaptak.

A hangversenyen szereplő valamennyi énekkar gazdag repertoárját bizonyította a műsor sokszínűsége. A barokk kor szerzőitől tovább haladva magyar kortárs zeneszerzőkig stílushű előadásban szólaltak meg az előadott művek.

A hangverseny befejeztével *Virág László* az Egyesület elnöke köszönte meg a kórusok részvételét, emléklapok és ajándékok átadása mellett. A kórusvezetők részére rövid szakmai értékelést tartottak, ezzel is buzdítva a további eredményes, közösségnevelő és örömszerző kórusmunkára. Ennek szellemében tartották a rendezvény befejezéséért a vidám, zenés baráti találkozót. Kodály Zoltán gondolatait idézve:

„...nem sokat ér, ha magunknak dalolunk, szebb, ha ketten összedalolnak. Aztán mind többen, százan, ezren, míg megszólal a nagy Harmónia, amiben egyek lehetünk. Akkor mondjuk majd csak igazán: Örvendjen az egész világ!”

Márkusné Natter-Nád Klára

fotó, Bíró János

Népzene Szó

NÉPDALKÖRÖK, PÁVAKÖRÖK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK OLDALA

ISMÉT A BENCZÚR HÁZBAN

Lapunk előző számában hírt adtunk arról, hogy milyen rangos zenei rendezvényeknek ad otthont ez a 19. századvégi, gyönyörű épület.

Ezúttal a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Népzenei Tanszék növendékeinek a vizsgakoncertjeitől zeng a ház.

Koczka Andrea „Népi pengetős tanári mesterszak”-ból vizsgázott, mindannyiunk örömeire, nagy-nagy sikerrel; „**Nem lehetek sem tulipán, sem rózsza**” címmel.

Andreát, zenei képességeit, kislány kora óta ismerjük és szeretjük. Kivételesen szép, telt énekhangja van, amit már középiskolás korában is, ügyesen kísért citerán, kobzon, de furulyázott és hamarosan megtanult tekerőzni, ütőgardonozni is. Hogy ezt kiemelem, azért van, mert külön tudomány, úgy énekelni, hogy az énekhang és a hangszer is érvényesüljön. Az „önkíséret”, bizony nehéz.

Andrea a Nyíregyházi Főiskola Bölcsészettudományi Művészeti Főiskolai Karának Ének-Zene Tanszékén szerezte meg, a BA népzene tanári diplomáját. Am egészen kisiskolás kora óta zenei tanulmányokat folytatott, mind az általános iskolákban, mind a székesfehérvári Hermann László Zeneiskola és Zeneművészeti Szak-középiskolában népi ének, citera és furulya szakon.

A nyíregyházi diploma megszerzése után, illetve már közben is, foglalkozott gyermekekkel, igen szép sikerrel. Andrea kedves egyénisége, szeretetteljes szigora, meghozta és hozza az eredményeket, tanítványai számos helyen értek el, kiemelkedő eredményt. Nyáron táborokban tanít, mint ahogy a korábbiakban is írtam, több népi hangszeren is játszik, és ezen tudását is továbbadja tanítványainak.

Én abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy volt alkalmam néhányszor látni, ahogy hangolja „gyerekei” citeráját, tanítja, biztatja őket egy-egy szereplés előtt. Persze, mindez visszatükröződik az őt körülvevő gyermekek arcán, szemében, és nem utolsósorban játéukban.

De térjünk a január 19-ei diplomakoncertre, a már korábban említett Benczúr Házban.

A hangulatos, kedves meghívó is elárulta, milyen változatos műsorral állt a közönség, illetve „bírái” elé Koczka Andrea; 7 tájegység bemutatásával és, – a sokaknak talán meglepő –, barokk táncok cite-

raátíratával. Négyféle citerán játszott, de bemutatta furulya és koboz tudását is.

Így hallhattunk somogyi kanásztáncokat, turai, szatmári, dél-alföldi, moldvai, lőrincrévi dallamokat. Eközben gondolatban emlékezhettünk Szaszko József-re, Magda Imrére és Karsai Zsigmondra is, a híres adatközlőkre.

És végül visszamehettünk a barokk-korba, hogy gyönyörködhessünk a „Szép violácska” című összeállítás citeraátíratában.

Andrea érthetően, egy kicsit feszült volt, hiszen a vizsga mindenkit megvisel, mégis, játéka szép, kiegyensúlyozott, a díszítésekben mértéktartó, a végkicsengésekben igen elegáns, finom volt. Énekével még jobban érvényesült, gazdagabbá vált hangszer-tudásának a bemutatása.

S a társak, akik közreműködtek Andrea koncertjén: Csonka Boglárka, Dömény Krisztián, Harmath Dénes, Kuttner Fruzsina, Nagy Réka, Varga Veronika és Vizeli Máté.

Szólunk kell a kedves, szép beszédű műsor-közlőről, Szita Balázsról, akinek közreműködése méltó volt az élménydús estéhez. Mennyivel tartalmasabb, több a zene is, ha a szép szó teszi teljessé, ma, amikor a rút beszéd, közönséges kifejezések kloákája árasztja el az utcát, a médiát, az embert, köszönet a szép és értékes szavakért. Külön öröm volt mindannyiunk számára, hogy Balázs egy szép Ady-idézzel zárta a műsort.

Talán nem követek el nagy bűnt, ha kölcsönveszem Ady-tól és tőle, így én is ezzel zárom Koczka Andreáról írt tudósításomat, akinek további kitartást, szorgalmat és sikert kívánok életútjához. Hiszen ő annyira fiatal, hogy reményt nyújt arra – társaival együtt -, hogy fennmaradnak szépséges, értékes hagyományaink. Köszönet tanárainak, akik biztató szóval és példamutató tudásukkal segítik tanítványaikat.

...”S a csillagszóró éjszakák

Ma sem engedik feledtetni

Az ember Szépbe-szött hitét,

S akik még vagytok őrzön, árván,

Őrzők: vigyázzatok a strázsán.”

(Ady: Intés az őrzőkhöz)

Dr. Gerzanics Magdolna

www.gerzanics.hu

KÖZÖS KÓRUSSZOLGÁLAT HATÁROK NÉLKÜL

Öt református egyházmegye találkozója

Megrendítő élmény volt számomra, amikor a tiszántúli reformátusok zeneigazgatójaként először került elélem a Trianon előtti egyházkerület térképe. Ha én abban az időben tölthettem volna be a státuszt, felelőse lehettem volna egy a mainál kétszer nagyobb régiónak, Ungvártól Temesvárig, Szabadkától Zilahig. Viszont évek, évtizedek óta elmondhatom magamról, hogy kapcsolatrendszerem alakult ki a Kárpát-medence sok református gyülekezetével, lelkipásztoraival, egyházzenei szerveivel. A rendszerváltozás előtt már a debreceni nyári kántorképző tanfolyamokra, mint az egyetlen református, a derékhadat megszólító egyházzenei képzésre, ha nem is könnyen, de átjöttek az akkori Jugoszláviából, Csehszlovákiából hallgatók. Két évtizede vendégtanára vagyok Nagyváradon a Partiumi Keresztény Egyetemnek, és évekig vezethettem a szlovákiai magyar Fiatal Reformátusok Szövetsége (FIRESZ) kamarakórusát. Így lehetőségem adódott Kárpát-medence közös egyházzenei anyanyelvének ápolására, erősítésére. Egykori diákjaim ma már sokfelé munkálkodnak diplomás karnagyként, énektárnaként, kántorként – első renden Erdélyben.

Ezért is volt számomra meghatározó részt venni 2015 őszén öt magyar református egyházmegye találkozásán. Vagy, ahogy a szervezők nevezték: „Az évszázad rendezvényén a békési reformátusoknál”. 1920 előtt a Békés-Bánáti volt a legnagyobb egyházmegyénk, amely mára öt felé szakadt: az Aradi, a Temesvári Romániához, a Bánsági Szerbiához tartozik, nálunk maradt a Békési és a Csongrádi. Október 3-án Békésen három püspök, öt esperes, 1200 vendég ünnepelt.

2009-ben, Debrecenben megalakult az egységes Kárpát-medencei Magyar Református Egyház, amelyhez csatlakoztak egyebek mellett a romániai és a szerbiai egyházak. A Békés-Bánáti egyházmegye 2013-ban Makón, 2014-ben Temesváron találkozott.

Az ilyen alkalmakat magától értődoően elsősorban a közös éneklés, a kórusok szolgálata emeli fel, közösen megfogalmazva, hangzó életre keltve a lelki egységet. Így volt ez most is. A legaktívabbak a Békés megyei énekkarok voltak: 12 gyülekezet küldte el énekeseit. A gerincet a békéscsabaiak és a békésiek adták. Csongrád megyét Szegedről a Szegedi Kis István vegyeskar képviselte. Az összkarban természetesen mind az öt megye énekesei részt vettek.

A közös énekkari szolgálat megtervezője, megvalósítója Nagy-Szabó Kornélia tanárnő, a Szegedi Kis István kórus karnagya volt. Ő jelölte ki az öt közösen elénekelt kórustételt, amelynek szövegeit felénekelte, az esperesi hivatalok és az Internet segítségével szétküldték a kórusoknak, hogy aztán egy helyszíni próbával a művek az ünnepségen méltó módon felzendülhessenek. Ezek a következők voltak:

Marc-Antoine Charpentier:	Te Deum,
Berkési Sándor - Kádár Ferenc:	Magyar ének,
John Rutter:	Az Úr adjon áldást tenéked,
Lisznyay-Szabó Gábor:	Zengd Jézus nevét, zengd világot,
Ismeretlen szerző:	Ősi ír áldás.

Ha a szöveghez értékes dallam és harmónia társul, maradandóbb az él-

mény, messze zeng az üzenet. Kádár Ferenc lelkész-költő Magyar énekének részlete akár motója is lehetett volna az ünnepnek:

„Kegyelmes Atyánk! Népek közé szórva,
Tebenned bízunk eleitől fogva.

Add: éljünk egymásért és senki ellen,
Bárhol e földön, de Isten közelben!
Szólj, ötagú síp, zengj magyar ének,
Adj hálát az ég nagy Istenének!”

Torokszorító volt a hatalmas gyülekezettel együtt énekelni a Trianon himnuszt, amely egy ismeretlen költő által további két versszakkal kiegészített Székely himnusz:

„Ki tudja merre, merre visz a végzet,
Göröngyös úton, sötét éjjelen.

Vezesd még egyszer győzelemre néped,
Csaba királyfi csillagösvényen.
Maroknyi székely porlik, mint a szikla,
Népek harcának zajló tengerén.
Fejünk az ár, jaj százszor elborítja,
Ne hagyj elveszni Erdélyt Istenünk!

Áldott hazánknak délvidéki népe
Ezredév óta drága kincs nekünk.
Győztes hatalmak elrabolták tőlünk,
De szívünkben mi sosem feledünk!
Szabadka, Zombor, Újvidék és Bácska,
Mennyit kell szótlan mai túrnötök.
De sziklasírban, régen eltemetve,
Vigyáz s erőt ad sok-sok őstötök.

Ős Felvidékünk és te, Kárpátalja,
Szép Órvidékünk gazdag tájai,
Történelmünknek hősi korszakában
De sokszor védtek büszke várai!
Ungvár és Munkács, Kassa, Krasznahorka,
Lakóid ma is egy testvér velünk.
Segítsd őket, magyarnak maradni,
Védd nemzetünket, kérünk Istenünk!”

Az ünnepi istentiszteleten az orgonánál Farkas János békési kántor szolgált a gyülekezeti énekek és a kórusművek kíséretével magas színvonalon.

2016-ban Arad várja az öt egyházmegye magyar reformátusait.

Berkési Sándor

FÁJDALOMMAL BÚCSÚZUNK

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy **BOGNÁR LÁSZLÓ JÓZSEF** 2016. február 16.-án, 59 éves korában rövid lefolyású súlyos betegség után örökre itthagyt bennünket.

1956 március 15-én Budapesten, Kőbányán született. Már kora gyermekkorától vonzódott a zenéhez, lemezeket gyűjtött, énekelt. Később a Vám- és Pénzügyőrség Liszt Ferenc Férfikarának egyik oszlopos tagjaként járta be Európát és örvendeztette meg a közönséget énekhangjával.

Ezt követően párhuzamosan járt a Tunggram Kodály Zoltán, Ferencvárosi Herz, és Kőbányai Férfikarokba továbbá a Kalevala baráti kör Kalevala Kórusába. Énekesi munkássága itt persze nem ért véget, hiszen nyaranta Ordason, második otthonában szervezett koncerteket és sanzon esteket a Dunapataji Zenebarátok Együttesével, és az Ordasi Nyugdijas klubbal.

Több senior ének versenyen is első helyezést ért el a Kispesti Munkás Otthon szervezésében.

Mint író és költő is megcsillogtatta tehetségét, novellái és versei közül több megjelent antológiákban. Mécs László emlékére hirdetett versenypályázaton oklevelet nyert. Versek és novellák mellett kedvelte a hagyományos japán versformát a Haikut. Néhány verse megtalálható a Magyar Haiku Költők weboldalán valamint az Irodalmi Rádió oldalán. Több újságnak is írt cikkeket, többek között a Zene Szóban is többször publikált.

Mindig jókedvű, kreatív, kedves, segítőkész és szeretetre méltó ember volt. Így emlékezünk rá.

Végezetül saját versével búcsúzunk tőle:

*“Lelkemben az álom
megpihent, eloltottam
csendben a lámpát”*

Bognár Melinda

DÍSZVENDÉGKÉNT LÉPETT FEL KASSÁN A VOX MIRABILIS KAMARAKÓRUS

A Magyar Kultúra Napja tiszteletére a kassai Thália Színházban szerveztek ünnepséget

A Csemadok Kassai Városi Választmányja szombaton délután ünnepséget rendezett a Magyar Kultúra Napja tiszteletére. A kassai Thália Színház Márai Stúdiószínházában szervezett kulturális rendezvényen a székesfehérvári **Vox Mirabilis Kamarakórus** is fellépett. A kamarakórus idén is mindent megtesz annak érdekében, hogy Székesfehérvárt és hazánkat méltón képviselje az országhatáron innen és túl is.

Nagy örömet jelent a székesfehérvári együttes számára, hogy tagjai képviselhették az anyaországot Kassán, a Magyar Kultúra Napján, ahol díszvendégként adtak koncertet a Thália Színházban. A Vox Mirabilis Kamarakórus és egy helyi magyar színművész egyórás kulturális műsort adott elő a megjelent közönségnek.

A szombati ünnepségen részt vett *Szesztay Ádám*, kassai főkonzul, *Kolár Péter*, a Csemadok kassai elnöke, valamint Székesfehérvár Megyei Jogú Város képviseletében *Deák Lajosné*, a határon túli magyarokkal kapcsolatos feladatok tanácsnoka, aki a Szent Erzsébet székesegyházban a kórusral együtt koszorúzott II. Rákóczi Ferenc fejedelem sírjánál, az altemplomban. A székesfehérvári küldöttség ezen kívül Rákóczi rodostói házában is ellátogatott.

Deák Lajosné önkormányzati képviselőasszony:

Megkülönböztetettel tisztelettel fogadtak bennünket Kassán, számunkra nagy öröm volt, hogy a Vox Mirabilis Kamarakórusral együtt Székesfehérvárt képviselhettük a Magyar Kultúra Napján, ahol közös értékeinket közösen őriztük, ünnepeltük. Kassa városa nyitott a további kulturális kapcsolatokra, ezen kívül a gazdasági kapcsolatokban is sok lehetőséget látnak.

A Vox Mirabilis Kamarakórus az elmúlt években számos nemzetközi kórusversenyen arany minősítést kapott, több külföldi meghívás-

nak tett eleget, nemzetközi hírű kórusokkal, művészekkel, karmesterekkel koncerteztek együtt. 2015-ben a The Sound of Europa nemzetközi CD-n egyedülként képviselték Magyarországot.

Zemlényi Katica karnagy: Megható és szívet melengető élmény volt a kassai magyaroknak énekelni. *Szesztay Ádám* kassai főkonzul úr és *Kolár Péter* elnök úr már a jövőt tervezgették velünk, több meghívást is kaptunk. Nekünk nagy öröm és megtiszteltetés, hogy mi lehetünk a hid Kassa és Székesfehérvár között.

Zemlényi Katica

A gyermek még őszintén reagál mindenre. Élő koncert, komoly zene hallgatásához szokott gyermek a kórus hangverseny lebilincselően szép műsorszámait mozdulatlan figyelemmel hallgatja. Néha azonban egyik fülét szülője karjához szorítja, másikat kezével befogja. Történik ez kivétel nélkül mindig akkor, amikor az amúgy nagyon szép kortárs darabok drámai csúcspontjain az addig többnyire gömbölyű, telt, egészséges hangzás minden szólam, de különösen a szoprán igen magas fekvése miatt kiélesedik, a két vonalas oktáv FISZ fölötti régiójában fülsértővé válik. A felnőtt hallgató számára is érzékelhető ez, de őszinteségét elnyomja az önfegyelem, a konvenciók iránti tisztelet, a jóindulat, esetleg az előadókkal tartott jó kapcsolat. Nehéz dolog ugyanis kritikát megfogalmazni, vagy akár csak nem verbális eszközökkel (mint a gyermek) kimutatni akkor, mikor egy ilyen produkció számtalan egyéb erénnyel rendelkezik: mérhetetlen önfeláldozó munka, lelkesedés, szikrázó tehetség van benne, kifogástalan intonáció, ritmika, stílus, előadásbeli szuggesztivitás. Mindezzel szemben csak annyi áll, hogy a hivatásos énekaroktól eltekintve, az amatőr kórusok – egy kivételével – mindegyikénél a szoprán szólamok extrém magasságai elfogadhatatlan minőségűek (gyermeki szókimondással: visítósak). Az előbb felsorolt pozitívumok fényében ennyi kifogás elhanyagolhatónak tűnik. De nem az.

Miért nem?

1. Például az igényesség miatt. Érthetetlen, hogy az élvonalbeli kórusok – amelyek e nehéz kortárs zenei alkotások előadására egyáltalán gondolhatnak – szóval az elit klub karnagyai, akiket minden tisztelet megillet egyébként világszínvonalú munkásságukért, minden más területen hallatlanul igényesek, a hangzás minőségével kapcsolatban azonban ezekben az esetekben – úgy tűnik – egyszerűen nem vesznek tudomást, becsukják a fülüket, és megelégszenek a dobhártya repesztő, kinyomott magasságokkal. Fő a zenélés, a lelki tartalommal megtöltött, szakmailag kifogástalan interpretáció. Zeneileg valóban minden nagyszerű és magas színvonalú, de, kérдем én, a hangszín nem a zene része? A hang minősége nem tartozik a zenei követelmények közé?

2. Mert nem szólal meg a darab a maga teljességében. Bármilyen nagy tragédiát, szenvedélyt hivatott egy adott darab megjeleníteni, a hangzásnak nem szabad kilépnie a természetes, egészséges hangadás zónájából a legnagyobb fortissimo esetén sem. Ha ebből kilép valaki, (pl. egy színész nagy drámai jelenetben elkezd ordibálni, artikulált dikció helyett), oda a varázslat, nincs valódi katarzis. Ha egy opera előadáson a drámai kifejezés heve eltántorítja a jó technikai útról az énekest, akkor az adott előadás további menetében már egyre több nehézséggel találja szembe magát, rosszabb esetben be is rekedhet a végére.

3. A kórustagok – elsősorban a szopránok – hangjának védelme miatt. Volt már szó róla (...egy kis technika...117.), hogy énektechnikailag képzetlen szopránoknak is van magasságuk, de nem terhelhető. Vagyis épen, egészségesen fel tudnak skálázni jó magasra, de csak egyszer. Másodszorra már nem teljesen jó helyen van a hangjuk, sokadszorra beszűkül, kiélesedik, végállomás a rekedtség. Vajon hány karnagy beszélget el kórusának szopránjaival a sok megerőltető magasságot kívánó műsorok, a nagy koncertek utáni napon, s veszi észre, hogy még a beszédhangjuk is fátyolos? Magánének tanárok a megmondható, (pl. valamely felsőfokú zenei tanintézményben), hogy a növendékek egy fent jelzett színvonalú koncert utáni óráján milyen hangi állapotban vannak. Ide sorolhatók a nehéz kortárs kórusműveket tartalmazó műsorokon kívül a nagy oratórikus, profi magasságokat igénylő művek. Vajon eljut – e a magánének tanárok ezzel kapcsolatos szakvéleménye a karnagyokhoz? S ha igen, hallgatnak-e rájuk? Vagy a karrier fontosabb, a nagy mű vezénylése, a szenzációs műsor fogadtatása? Nem lehet semmi sem fontosabb az egészségnél, ebben az esetben a hangok ép-ségénél, egészségénél. Ugyanis csak az az éneklés képes a természettől rendelt jótéteményét teljesíteni – mind az éneklő egyént, mind pedig annak hallgatóját illetően -, amelyik élettanilag jó helyen történik. Vagy annak köszönhetően, hogy énektechnikailag könnyű művet énekel, vagy pedig rendelkezik annyi hangképzési tudással (nem csak zenei készségekkel), amennyit a nehezebb zenemű megkíván. Ebből következnek a lehetséges megoldások is (ha már szembe néztünk a problémával):

a.) (ideális) Követni kellene a magánének tanárok darabválasztási szokásait, és csak olyan nehézségű művet énekelteni, amelyen énektechnikai szinten állnak a kórus tagok. Ha (sajnálatosan) nem tanít a beéneklések során semmi technikai elemet a karnagy, akkor kerülni kell a szólamok természetes hangterjedelmét túllépő

(pláne hosszan, nehéz környezetben elhelyezkedő) hangokat tartalmazó darabokat.

b.)(utópisztikus) Aki hangokkal foglalkozik, annak a tanulmányaiban első helyen kellene szerepelnie a saját és másokra vonatkoztatott hangképzésnek, és a csoportos hangképzés módszertanának. De egy azonnali szemléletváltásnak, s a tananyag átstrukturálásának, majd bevezetésnek is csak 20 év múlva lenne érezhető, széles körű hatása. Nevezetesen, hogy a karnagyok diploma szerzésig megtanulják, hogyan kell szakmailag (ének szempontból) helyesen vezetni egy beéneklést, amely idővel a magasság szelíd, óvatos építgetését is tartalmazza.

c) (*irreális*) Rá kellene venni szoprán (de a többinek se árt) kórustagjaink többségét, legjobb, ha mindenkit, hogy magánéneket tanuljon. De persze itt sem mindegy, hol, mert a magánének tanárok nagy százalékának elsőrendű ambíciója az operai célokra alkalmas nagy volumen kiépítése, holott kórusban a természetes hangképzés (félreértés ne essék, azt is meg kell tanulni) jó technikája használható inkább.

d.) (*bizarr*) A zeneszerzőket rá kéne beszélni, hogy az extrém magasságokat tartalmazó műveik kottájára (a filmek korhatár engedélyéhez hasonlóan) írják rá: „csak hivatásos énekkarok számára”.

Palestrina idején természetesen ilyen probléma nem létezett. Nagyjából Beethoven óta bánnak a zeneszerzők (tisztelet a kivételnek) kíméletlenül a kóristák hangjával. De ahogy a XX. sz.-ban egyéb vonalon is a mértéktelenség dívik, korábban elképzelhetetlen, óriási elvárásoknak kell megfelelni akár intonációban, akár hangban. Zeneoktatásunk fejlődésének hála, a nehezen olvasható darabok egyre szélesebb körben elsajátíthatókká válnak, azonban az ehhez szükséges énektechnikai tudás ettől jócskán lemarad, mondhatnánk: nincs. A zeneszerzőktől mi sem áll távolabb, minthogy kritikával illessék az egyes helyek nem kielégítő hangzását, hiszen az előadók életre keltik a darabjukat, s e nagy örömet nem tudja beárnyékolni az a pár csúnya magas hang. Sőt akár meg lehet ideologizálni azzal, hogy az adott drámai csúcspont pl tragikus jellegét, feszültségének ábrázolását jól szolgálja a kemény hangzás. Mindenesetre nem ártana a zeneszerzői képzésnek is magában foglalnia a spontán éneklés/ interpretációs éneklés fogalmainak, különbségeinek, szabályainak alapvető tisztázását.

Dr Bruckner Adrienne

24. Pécsi Nemzetközi Kamarakórus Verseny

2016. május 13-16.

Pécs városa, a Nevelők Háza Egyesület, valamint a Pécsi Kamarakórus 2016. május 13-16. között, nyolcadik alkalommal rendez kamarakórus versenyt a korábbi 16 nagysikerű nemzetközi kamarakórus fesztivál folytatásaként.

A Kamarakórus Verseny örökös díszelnöke: Forrai Miklós karnagy

A Kamarakórus Verseny és a nemzetközi zsűri elnöke:

Tillai Aurél érdemes művész, Liszt-díjas karnagy – Professor Emeritus

A rendezvény célja

Városunk, mely az utóbbi évtizedekben több nagysikerű nemzetközi kamarakórus fesztiválnak és versenynek is ott-hont adott, ismét fényes zenei ünnepre készül. A „mediterrán hangulatok városa”, a világörökség színhelye, 2010-ben Európa egyik kulturális fővárosa, az 1988-as X., 2015-ös XIX. Europa Cantat fogadó városa ismét találkozóra hívja a hazai, az európai és a világ amatőr énekegyütteseit, kamarakórusait. A város megújult terei, épületei, az új hangversenyterem méltó környezetet nyújt majd a kórusversenynek és kísézőeseményeinek.

Levelezési cím: Pécsi Nemzetközi Kamarakórus Verseny

H - 7624 Pécs, Szent István tér 17.

Telefon: +36 72 215 543, Tel./Fax: +36 72 315 679

E-mail: choircompetition@ckh.hu vagy nevhaz@t-online.hu Web: korusverseny.ckh.hu

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen: Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán: Saltzer Géza karnagnál és a Szerkesztőségben

ZeneSzó 2015 - XXV. évfolyam

Aczél Ákos Tartós napvilág – 25 éves a debreceni Sol Oriens Kórus 9-10/7	Ferenc Kamarakórus 10-11/7	Megyében 14-15/3	Szentmáry Kálmán Szubjektív gondolatok a Kapisztrán Zenekarról és vezetőjéről, P. Tamás Gergely Alajosról 9-10/6
B. Horváth Andrea Megemlékezés 9/1	Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár köszöntője a Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusverseny Díjkiosztó ünnepségén 9-10/8	Ludmány Géza A kaposvári Vikár Béla Vegyeskar 90 éves jubileumát ünnepelte február 7-én 8-9/3	Szerk. Önkéntes szervezők a Kodály Zoltán Magyar Kórusversenyen 10/8
Zengő ének a Mecsek alján 6-7/3	Hraschek Katalin VII. Pünkösdváros Fesztivál Baján 2015 15-16-17/5	Márkusné Natter-Nád Klára IV. Szinkópa Vegyeskari Találkozó, 2015. március 7. 8-9/2	Szilárdi Ferencné a Páter Tamás Alajos Alapítvány elnöke 2015-ben az Alapítvány névadója születésének 100. évfordulóját ünnepli 10/4
Balás Endre 100 éve született Tamás Gergely Alajos 9-10/4	Szegeden ünnepeltük a Magyar Kultúra Napját 6-7/1	XVI. Musica Sacra Civitatis – 2015 11-12/4	Sz. K. A Szegedi Egyetemi Énekkar 12/10
Baloghné Kovács Magdolna Kórusok a kórusért – Jótékonyági hangverseny a Marosszéki Kodály Gyermekkar javára 10-11/9	Szubjektív utóhang – ÉISZN 2015 Szeged 15-16/3	A Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusverseny nyitóhangversenye (2015.11.19.) 6/8	Szoboszlai Csaba Interjú Nemes József karnagy úrral 6-7/6
Baráth Yvette Emléktábla-avató ünnepség Farkas Ferenc születésének 110. évfordulója alkalmából 7/4	Hrecska Renáta Helyezzük előtérbe a zenei oktatást! 4-5/1	A Magnificat kórus hangversenye 3-4/9	Pákai Ernő Bányászklubok-találkozó Tatabányán 13/1
Bárdos Ágota Újabb énekkar vette fel Bárdos Lajos nevét 13/5	Ittész Mihály Muzsikál az erdő 8/5	Ádám Jenő szobrának avatása Szigetszentmiklóson 6-7/7	Tóth Judit A Cantus Agriensis Kórus Franciaországban turnézott 11/6
B. J. A 23. HAL – Hajnal Akar Lenni Kárpát-medencei Népdalverseny 15/8	Juhász Katalin Elment a madárka ... Nits Mártától búcsúznunk 14/1	Bárdos Szimpózium 2015, a jubileumok éve 8-9/5	Tömöl Gabriella Samu Katalin emlékezete 13/3
Bárdos Lajos Minél több éneket! (1955) 7-8/5	Kertész Attila 70 éves a Pécsi Bartók Béla Férfikar 11-12/8	Lenyűgöző fényjáték és kórusmuzsika a soproni gyermekektől 19/10	Törtély Zsuzsa Aranyosó a pécsi Éneklő Ifjúság hangversenyen 5-6/10
Berkesi Sándor 1956 emlékezete – ünnepi beszéd a vésztői megemlékezésen 16-17-18/8	Kis Katalin Éneklő Ifjúság és egri dalos-ünnep 7-8/2	Szathmári Károly emlékére 16/2	„Fel nagy örörmre” – zenés advent Kertész Attila búcsúkoncertje a Mecsek Kórustól 5-6/10
Ádám Jenő emlékezete 8-9/7	KK Adventi ének a Mátyás templomban 4-5/10	Tamási Gergely Alajos születésének 100. évfordulóját ünnepelték 8-9/6	Ötven éves a zenei tagozat a pécsi „Mátyásban” 5-6/3
Bruckner Adrienne Egy kis technika 109., 110., 111., 112., 113., 17/1, 17/2, 19/3, 17/4, 17/5, 114., 115., 116., 117. 19/6, 18/7, 19/8, 19/9	km „Hungarian cantat”? A Kodály Kórusversenyéről 5/9	Ünnepi hangverseny Kecskeméten Bartók Béla születésnapján 10-11/2	Pécsi dalos nap 2015 5/2
Buzás Borbála Tartsd meg hazánkat, Isten! – Tiszántúli Református Kórustalálkozó 6-7/10	Kocsis Klára A 45 éves KÓTA köszöntése a Zene Világnapján 3-4/7	Medgyesy S. Norbert „Kívül aranyos, belül kegyelmes” 14-15-16/2	Utasiné Kendrák Tímea Katonadalos találkozó Taszáron 15-16/7
Deményi Sarolta 200 éve született Mosonyi Mihály 13-14/8	„A többit lessék el!” – interjú a 85 éves Tillai Aurél karnaggal 9-10/10	Mészárosné Surányi Olga Legyen öröm az énektanulás! 12-13-14/7	Vajna Katalin Nádor László emlékezete 2015 18/9
Dohány Gabriella 90 éves a Szegedi Egyetemi Énekkar 11/10	KK Bravó, Europa Cantat! 3-4-5-6/5	Mihály Andrea Álmodtunk egy napot, álmodtunk egy napot 9-10/2	Várnai Ferenc Bartók Béla emlékezete halálának 70. évfordulóján 7-8/6
Dombai Tünde 40 éve a dalok szárnyán (Dél-Magyarország 2014.11.11.) 13/1	Fény az alagút végén? 3-4-5/6	Mindszenty Zsuzsánna 2015. január 24. Szeged – megnyitó beszéd a Magyar Kultúra Napján 7-8/1	Zemlényi Katica The Sound of Europa – CD 12-13/3
Döbrössy János A KÓTA ünnepi hangversenye a Mátyás templomban (2015. október 23.) 6-7/10	Harminc év fénytörésében – interjú Tillai Aurél karnaggal új EC-műve kapcsán 3-4/4	A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA állásfoglalása 6/5	
Ünnepi beszéd a Mátyás templomban (2015. október 23.) 8-9/10	Pedagóguskórusok találkozóján 11-12/3	A „negyvenedik!” 12/1	
Erdei Péter A Nemzeti Énekkar és Antal Mátyás Liszt-díjas karnagy – laudáció 10-11/5	Sarlós Boldogasszony dicsérete 8/4	Tavaszi kórusünnep a Nemzeti Múzeum kertjében 6/2	
Fagler Erika Éneklő Ifjúság szakmai napok 3-4/2	Sásdod Jól csinálják – Karének a hetedik órában 7-8-9/9	Ünnepi beszéd a KÓTA-díj átadásán (2015. október 4.) 6/7	
Fehér Anikó XIX. Egri Népzenei Gála és Aranypáva Nagydíjas verseny 14-15/5	Svájc illata 5-6/6	Nagy Ernő Agócsy László emlékezete Pécsen 10-11/1	
Fekete Zsuzsa Meggyőződéssel, hitből, szívből (CD ajánló) 14/9	Szoros küzdelem – japán győzelem (15. Budapesti Nemzetközi Kórusverseny és Fesztivál) 13-14-15/4	„Baldog, aki énekel!” – IV. Keszthelyi Dalünnep 11-12/5	
Gerzanics Magdolna A Rezeda Népzenei Együttes daloskönyvéről 13/4	Ünnepi koncert a 45 éves KÓTA tiszteletére – KÓTA-díj átadás 4-5/7	Nagy Márta 40 éves a Cantemus – jubileumi koncert a Vigadóban 12-13/8	
Koncert a Benczúr Házban 14-15/10	Varietas delectat – ünnepi hangverseny a Zeneakadémián 3-4/10	A magyar értékek napja 13/6	
Népzenei események 2015-ben 14-15/6	Kocsisné Gyimóthy Éva Prágai nyári kórustalálkozó 2015 10/6	Nagy Tiborné Nyári Ágnes XI. Kodály Szaktábor 14-15/7	
Születésnap a Vass Lajos Népzenei Szövetségben 13-14/2	Kollár Éva ünnepi köszöntője a kórusverseny nyitóhangversenyén 7/8	Fonóházi hangulatot idéztek 17/6	
Vecsési találkozók 13-14/10	Kovács Gergely 300 éve született Maróthi György (Elhangozott kiállítás megnyitóján Debrecenben) 12-13-14/9	Naszladi Judit Magyar Kórusok Napja Szekszárdon 17/10	
Gungl Rita A Mecsek Kórus sikere Lengyelországban 11-12/9	Kovács Mária 75 – Rozgonyi Éva karnagy köszöntése 4-5/4	Németh Zsuzsa Karnagy kurzusunk, 2015 5-6/9	
Hegedűs Tímea Szilvia A tehetség elég? – Művész. Nő. Külföldön. Őszintén. 16-17-18/6	Óbudai kórusok jubileumi találkozója (2015. november 29.) 16/10	Orosz-Pál József VII. Szovátai Tavasz Kórusfesztivál 3-4/3	
Hiegl Zsolt Állami kitüntetésben részesült Tóth Ferenc karnagy (Komlói Hírlap 2015.03.16) 6/1	Pasaréti hangverseny 12/2	Szabó Katalin A Karnagyok Kamarakórusának jubileumi hangversenye a szolnoki Galériában 15-16/4	
Hollósi Petra 30 éves az Illés Mihály alapította Szegedi Liszt Népzenei minősítő Jász-Nagykun-Szolnok	ZeneSzó ciklójegyzék – 2014 16-17/1	Szabó Szabolcs Rómában a tavasz is szép 11/3	
	Köteles György Kórushangverseny a szervitánknál: ima alkonyi harangszóra 10/3	Szathmári Ibolya Búcsúznunk – Szathmári Károly életútja 15-16-17-18/9	
	Társadalmi kérdések, keresztény válaszok a művészetben 18-19/10	Szegfű Katalin Hiánypótló könyv a békési zenei képzésről 10/9	
	Lengyel Erzsébet Népzenei minősítő Jász-Nagykun-Szolnok	Jubilált a zeneiskola – Ötven éves a zenei alapképzés Békésen 9-10/9	

SZERZŐ MEGJELŐLÉSE NÉLKÜL MEGJELENT CIKKEK, FELHÍVÁSOK

A nagykanizsai Farkas Ferenc Énekegyüttes új lemeze 7/4	A zeneélet kitüntetettjei 3/1
Bárdos Szimpózium 2016 19/6, 19/7	Búcsúznunk Kleeberg Strohmayer Máriától 17/3
Csoportos és egyéni énekképzési ismeretek 19/1, 19/2, 19/5, 18/6, 19/7, 19/9, 18/10	Elhunyt Pécsi Géza zenepedagógus 17/3
Felhívás 1% befizetésére 15/7	Felhívás – „Legyen a zene mindenkié!” 18-19/1, 18-19/2, 18-19/3, 18-19/4, 18-19/5
Gyászshír – Klenjanszky Tamás 17/4	Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusverseny eredményei – 2015 3-4-5/8
KÓTA falinaptár 2016 15/7	Meghívó továbbképzésre (Gregorinán) 14-15/1
Sapszon Ferenc: „A díjat nem csak én kapom, hanem édesapám is” (Fidelio, 2015.03.15) 4/1	Társadalmi kérdések, keresztény válaszok a művészetben 18/6, 18/7
Tordaszentlászlói Kórustalálkozó – Felhívás 15/1	

Kovács Mária